

**Ярошенко Н.П.**  
студентка,  
Черкаський національний університет  
імені Богдана Хмельницького

## НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ – ГОЛОВНИЙ ПРІОРИТЕТ ОСВІТИ

Національне виховання – це створена народом упродовж віків система поглядів, переконань, ідей, ідеалів, традицій і звичаїв, покликаних формувати світоглядну свідомість та ціннісні орієнтації молоді, передавати їй соціальний досвід, надбання попередніх поколінь. Головною складовою національного виховання є патріотичне виховання. К. Ушинський писав: *«Виховання повинно спиратися на вивчення народного характеру, на вивчення природних сил його»*.

Стержнем системи виховання в Україні є національна ідея, спрямована на вироблення життєвої позиції людини, становлення її як особистості як громадянина своєї держави. Національна ідея має бути не лише атрибутом національної свідомості, суто духовним феноменом, а поштовхом до практичних справ. Наявність національно-ідентифікуючих себе особистостей – найперша і неодмінна умова благополуччя країни, а національне почуття – первородна животворяща сила [2, с. 385-386; 3; 4].

Є цілий ряд причин, які викликають сьогодні тривогу:

- трагічна історія України показує, скільки зусиль було зроблено для того, щоб українці перестали відчувати себе народом, нацією, українцями, щоб у сили-силенної людей умерло почуття національної гідності;
- війна за забезпечення суверенності й територіальної цілісності країни, коли існує пряма загроза денаціоналізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави;
- вплив російської мови роблять мову молоді невідомою;
- діти недостатньо знають історію України, український народний календар, не усвідомлюють його значення для українця;
- спостереження на уроках показують, що ні педагоги, ні учні не виконують гімн України;
- втрачено почуття бережливого відношення до чистоти довкілля;
- давно забута споконвічна виховна народна мораль тощо.

Як бачимо, над Україною нависла не лише загроза втрати її незалежності, а й духовні чесноти українського народу втрачають свою дієвість, руйнуються традиційні для українців цінності [1; 7, с. 16].

На жаль, українська освіта за всі роки незалежності не мала переконливої традиції та досвіду щодо виховання патріотизму в дітей та молоді: донедавна взагалі боялися навіть терміну «національний», а «патріотичне виховання» сприймали винятково в етнонаціональному або неорадянському вимірі. Протягом 1996-2012 років було розроблено цілу низку концепцій національно-патріотичного виховання, але жодна з них не була втілена в життя через зміну векторів розвитку держави і, відповідно, освітньої політики, через різні уявлення правлячих еліт на ідеологію і напрями розвитку освіти. Навіть за роки незалежності України національно-патріотичному вихованню учнів під час проведення уроків не надавалося належної уваги, а в позакласній та позашкільній діяльності це питання взагалі не розглядалося [6].

У результаті на сьогодні молоде покоління українців має низький рівень національної свідомості. Такі невтішні висновки підтверджуються

результатами досліджень, які були проведені у ряді загальноосвітніх шкіл м. Черкаси. Так, анкетування учнів 9-11 класів показало, що значна їх частина не говорить у побуті українською мовою, не шанує національні й державні українські свята, не бере участі в акціях вшанування пам'ятних дат української історії. Та найбільше вражає той факт, що майже половина з опитаних учнів не вважає себе патріотами України, не відчуває себе частиною нації, не планує у майбутньому залишатися жити в Україні, а захищати рідну державу готова лише третина.

Вивчення проблеми педагогічного забезпечення національно-патріотичного виховання учнів дає можливість зробити наступні висновки:

1. Національно-патріотичне виховання має першорядне значення для соціального, економічного і культурного розвитку держави, збереження її національних, громадянських, духовно-моральних, сімейно-родинних цінностей.

2. На державному рівні були розроблені і затверджені «Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді» та «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки», які не повинні залишитися на папері.

3. Перед школою стоїть завдання виконати наступне:

- у програмах викладання кожного предмету та позакласній роботі повинен бути зроблений національно-патріотичний акцент;

- надзвичайно велика і складна робота школи має проводитися з батьками, яких також потрібно перевиховувати в дусі української національної свідомості;

- особливу увагу необхідно приділити позакласній та позашкільній діяльності щодо виховання учнів на народних традиціях; з цією метою використати проекти: «Історія мого рідного краю», «Гуртки народної творчості», «Краєзнавство», «Народ без народності – тіло без душі», «Рідна мова – пісня солов'їна» тощо;

- у навчально-виховний процес мають впроваджуватися форми і методи виховної роботи, що лежать в основі козацької педагогіки, метою якої є духовний розвиток особистості майбутнього лицаря рідної землі, воїна-захисника України [1; 5].

### Список використаних джерел:

1. Відмиш Л.І. Система національного виховання: шляхи та засоби реалізації / Л.І. Відмиш // Виховна робота в школі. – 2011. – №8. – С. 7-9.
2. Зайченко І.В. Педагогіка / І.В. Зайченко. – К.: «Освіта України», «КНТ», 2008. – 528 с.
3. Иванченко И. Национальное воспитание по И.А. Ильину / И. Иванченко // Педагогика. – 2008. – № 8. – С. 77–83.
4. Коновалова М.В. Національно-патріотичне виховання в школі / М.В. Коновалова // Класному керівнику. Усе для роботи. – 2010. – №7. – С. 2-3.
5. Коркішко О. Використання педагогічної технології патріотичного виховання в позаурочній роботі сучасної школи / О. Коркішко // Рідна школа. – 2005. – № 6. – С. 48–50.
6. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
7. Щербань П.М. Національне виховання в сім'ї / П.М. Щербань. – К.: Культурол. ПП «Борівітер», 2000. – 260 с.